

Epinfo

Epidemiológiai Információs Hetilap

[Ebola-láz Ugandában](#)

[Invazív Meningococcus betegség](#)

[Tájékoztatás szakmai programról](#)

[Tájékoztatás szakmai rendezvényről](#)

[Fertőző betegségek adatai](#)

Aerobiológiai jelentés

(lásd: www.antsz.hu/oki/nekap/pollen)

[Impresszum](#)

NEMZETKÖZI INFORMÁCIÓ

AZ EDDIGI LEGNAGYOBB EBOLA HAEMORRHAGIÁS LÁZ JÁRVÁNY UGANDÁBAN, 2000. AUGUSZTUS – 2001. JANUÁR

2000. október 8-án szokatlanul súlyos megbetegedések halmozódását jelentették az Uganda északi részén elterülő, Szudánnal határos Gulu tartományból. A lázas megbetegedések során gastroenteritist, fejfájást, conjunctivitist és esetenként vérzések tüneteket észleltek, a halálozási arány igen jelentős volt.

A haemorrhagiás láz gyanúját október 15-én igazolták, amikor egy, a járvány által érintett kórház tanuló nővérei között halmozódó megbetegedések etiológiájának tisztázása során a johannesburgi (Dél-Afrikai Köztársaság) Nemzeti Virologiai Intézetben az **Ebola-vírus** kóroki szerepét igazolták. A megbetegedések diagnózisának laboratóriumi megerősítését a vírusantigént és a specifikus ellenanyagot egyaránt kimutató ELISA, valamint RT-PCR vizsgálattal végezték. A járvány kórokozójaként azonosított **Ebola-vírus szudáni variánsának** genetikai állománya kismértékben különbözött a korábbi szudáni variánsokétól.

A megbetegedések 31 000 km² területen, három tartományban 1,8 millió lakost veszélyeztettek. A járvány megfékezésére az ugandai egészségügyi minisztérium nemzetközi segítséget kért, a WHO által irányított szakértői csoport közreműködött a hatékony járványügyi intézkedések tervezésében, szervezésében és végrehajtásában, a betegek ellátásában, a lakossági tájékoztatásban valamint a munkához szükséges anyagi erőforrások biztosításában.

A járvány kiterjedésének, intenzitásának, a legfontosabb terjedési módoknak a meghatározása, valamint az esetek korai regisztrálása és elkülönítése céljából **aktív surveillance** tevékenységet vezettek be az Ebola-fertőzésre gyanús esetek felderítésére. Szorgalmazták a betegek kórházi kivizsgálását, így is fékezve a járvány további terjedését a lakosság körében.

A járvány megfékezése céljából tett legfontosabb intézkedések a következők voltak: a betegekkel kapcsolatba kerül személyek 21 napos megfigyelése (maximális inkubációs idő); egy kiképzett, a temetést végző csoport létrehozása, amely a valószínű ill. Ebola-vírusfertőzésre gyanús halottak temetését végezte; a lakosság tájékoztatása/oktatása; a hagyományos gyógymódok és a helyi szokások szerint zajló temetés betiltása; a sok látogatót vonzó, nyilvános összejövetelek felfüggesztése és a kórházhigiénés rendszabályok érvényesítése.

Az október 5 - november 27. között a kórházba felvett 62, laboratóriumiilag is megerősítetten Ebola-vírussal fertőzött beteg esetében észlelt tünetek gyakorisága a következő volt: hasmenés 66%, gyengeség 64%, étvágytalanság 61%, fejfájás 63%, hányinger-hányás 60%, hasi (55%), ill. mellkasi fájdalom 48%. Vérzések tüneteket a betegeknek csak kb. 20%-ánál lehetett megfigyelni, főként a gyomor-béltraktusból kiindulóan. A vírussal fertőzött terheseknél spontán abortus következett be. A fatális esetekben a

halál gyors lefolyású sokk, fokozódó véralvadási zavar és eszméletvesztés kíséretében állt be.

Uganda három tartományában 2000. augusztus 30. és 2001. január 23. között 425 személy Ebola haemorrhagiás láz megbetegedését regisztrálták: Gulu tartományban 393 esetet (93%), Masindi, ill. Mbarara tartományban 27 ill. öt megbetegedést (6 ill. 1%). A betegek átlag életkora 27 év; a legfiatalabb beteg háromnapos, a legidősebb 72 éves volt. A betegek 20%-a a 13 éven aluli korcsoportba tartozott. Bár a járványt azt követően jelentették, hogy az egészségügyi dolgozók között esethalmozódást észleltek, a retrospektív vizsgálattal megállapították, hogy a kórházban és a lakosság körében korábban is előfordultak hasonló esetek (a betegek között összesen 29 volt az egészségügyi dolgozó). A 425 megbetegedésből 224 végződött halállal (letalitás 53%), de a hospitalizált 15 éven aluli gyermekek korszpecifikus letalitása a 80%-ot is meghaladta. Az összes eset 51%-ában laboratóriumi vizsgálattal is megerősítették a diagnózist. A járvány eredetét nem sikerült kideríteni. Gulu volt az elsődleges gócterület, a vírus a távoli Masindi, ill. Mbarara tartományba kontakt személyek révén került.

Három fő tényező szerepelt a járvány terjedésében: a halottak temetésénél szokásos rituális kontaktusok; a számos személy által végzett családi betegápolás; valamint az egészségügyi dolgozók által okozott nosocomialis fertőzések.

Szerkesztőségi megjegyzés: A *Filoviridae* családhoz tartozó **Ebola-vírus** genusnak jelenleg négy tagja ismert, közülük három okozhat Ebola haemorrhagiás lázat. A vírus állati rezervoárja még ismeretlen. Az Ebola járványok leggyakrabban egyetlen fertőzött személyen keresztül a lakosság körébe bejutott kórokozó emberről emberre terjedése révén jönnek létre, gyakran az egészségügyi intézményekben. A fent leírt járvány volt eddig a **legkiterjedtebb, és napjainkig a harmadik, melyet az Ebola-vírus szudáni variánsa okozott.** Az első járvány 1976-ban Dél-Szudánban alakult ki, a második 1979-ben Szudánnak ugyenezen területén zajlott. A letalitás mindhárom járványban 50% körül alakult.

A fertőzés terjedését fékezte a járvány időbeni felismerése, a betegek felkutatása és elkülönített ápolást biztosító kórházi osztályokon történő elhelyezése. A kórokozó terjedésének megakadályozása érdekében kiemelt figyelmet fordítottak a lakosságnak a betegség tüneteiről, terjedési módjáról, a betegekkel ill. halottakkal való kontaktus veszélyeiről történő oktatására/tájékoztatására, valamint az egészségügyi személyzet képzésére, a betegség veszélyének tudatosítására. **Az Ebola haemorrhagiás láz járványok megfékezésére/felszámolására a szigorú kórházi elkülönítés az egyedüli igazán hatásos eszköz, mely lassítja a vírus lakossági terjedését és csökkenti a közösségben maradtak veszélyeztetettségét.** A betegeket ápoló egészségügyi dolgozóknak a biztonsági rendszabályokat (lásd *Epinfo* 1995; 2: 421–425) szigorúan be kell tartaniuk.

Forrás: *Wkly Epidemiol Rec*: 2001; 76: 41- 46.

HAZAI INFORMÁCIÓ

MENINGOCOCCUS MEGBETEGEDÉSEK, 2001. MÁRCIUS-ÁPRILIS

Március hónapban három, áprilisban nyolc megerősített vagy valószínűleg **N.meningitidis** okozta megbetegedést jelentettek az Országos Epidemiológiai Központ Járványügyi osztályának. Egy csecsemő a B szerocsoportú meningococcus következtében meghalt. Az év eleje óta 30 megbetegedés került a nyilvántartásba, szemben a 2000. év január-április között regisztrált 51 esettel.

A március-áprilisi tizenegy megbetegedésből kilenc esetében a kórokozó szerotipizálása is sikerrel járt, egy esetben **A**, négy-négy esetben pedig **B** ill. **C szerocsoportú N.meningitidis** kóroki szerepét igazolták.

A két hónap alatt három csecsemő, egy 1,5 éves, kettő 3-5 éves korcsoportba és kettő 6-14 éves korcsoportba tartozó gyermek, továbbá egy 19 éves fiatal és két 40-60 év közötti felnőtt betegedett meg.

A megbetegedések nyolc területen fordultak elő [Bács-Kiskun, Borsod-Abaúj-Zemplén (3), Győr-Moson-Sopron, Jász-Nagykun-Szolnok, Pest (2), Somogy, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Vas megyében].

Egy Borsod-Abaúj-Zemplén megyei, 4 800 lakosú községben a 2000/2001. epidemiológiai évben három gennyes meningitis megbetegedés fordult elő. 2000 novemberében gyors lefolyású kórforma következtében egy kétéves gyermek meghalt, akinél a kórismét a boncolás során állították fel, így a kórokozó azonosítása már nem volt lehetséges. 2001 februárjában egy 14 hónapos gyermek **C szerocsoportú N.meningitidis** okozta sepsisben halt meg. Áprilisban egy nyolcéves gyermek betegedett meg szintén C szerocsoportú meningococcus okozta gennyes meningitisben. Mindhárom gyermek a cigány etnikumhoz tartozott, ketten közülük a telepszerűen elkülönült falurészen, rossz higiénés és szociális körülmények között, zsúfolt lakásokban éltek.

Az Országos Epidemiológiai Központ Járványügyi osztályával történt konzultációt követően az ÁNTSZ Miskolc Városi Intézete elrendelte a község cigány lakosságának (kb. 850 felnőtt) valamint a faluban lakó tizenöt évesnél fiatalabb gyermekek (kb. 100 fő) oltását. Az Országos Epidemiológiai Központ a két évesnél fiatalabb gyermekek számára konjugált, a többi oltandó részére poliszacharida típusú oltóanyagot biztosított térítésmentesen.

TÁJÉKOZTATÁS SZAKMAI PROGRAMRÓL

EPIDEMIOLOGUSOK ORSZÁGOS TOVÁBBKÉPZŐ ÉRTEKEZLETE

A rendezvény helye: Balatonboglár, Kodály Z. u. 9-15.

MÁV RT, Vasutas Üdülő

A rendezvény időpontja: 2001. május 30 – június 1.

Szakmai program

Május 30. (szerda)

14⁰⁰ – 17⁰⁰

MEGNYITÓ – dr. Melles Márta mb. főigazgató főorvos, OEK

KÖSZÖNTÉS – Sós Zoltán, Balatonboglár polgármestere

1. Járványügyünk ezer éves története – prof. dr. Kertai Pál, DOTE

2. Az Egészséges Nemzetért Népegészségügyi Program 2001-2010

epidemiológiai vonatkozásai – dr. Pintér Alán mb. országos tisztifőorvos, OTH

Kérdések, hozzászólások

3. Magyarország 2000. évi járványügyi helyzete és a járványügyi tevékenység főbb jellemzői – dr. Csohán Ágnes osztályvezető főorvos, OEK

4. A nosocomialis surveillance helyzete Magyarországon –

dr. Böröcz Karolina osztályvezető főorvos, OEK

5. Oltási reakciók 2000-ben – ajánlások a kivizsgálásra –

dr. Karacs Ildikó mb. osztályvezető főorvos, OEK

Kérdések, hozzászólások

Május 31. (csütörtök)

9³⁰ – 12⁰⁰

1. Poliomyelitis eradikáció: eredmények, feladatok, határidők –

prof. dr. Dömök István

Az AFP surveillance hazai eredményei –

dr. Csohán Ágnes osztályvezető főorvos, OEK

2. Zoonózisok a XXI. század Európájában –

dr. Nagy Attila miniszteri biztos, Egészségügyi Minisztérium

3. A háziiorvosi rendelőkben végzett higiénés kézfertőtlenítés vizsgálatának országos értékelése az ÁNTSZ 2000. évi felmérése alapján –

dr. Milassin Márta főtanácsos, OEK

Kérdések, hozzászólások

Szünet

4. **Az enterális fertőző betegségekkel kapcsolatos gyakorlati járványügyi tevékenység** – dr. Krisztalovics Katalin főtanácsos, OEK
5. **Ételfertőzések, ételmérgezések alakulása, következtetések** – dr. Fehér Ágnes osztályvezető főorvos, OKK-OÉTI
6. **Az ÁNTSZ feladatai a fertőzések eredetű élelmiszer-ártalmak megelőzésére** – dr. Bényi Mária helyettes országos tisztifőorvos, OTH

Kérdések, hozzászólások

Ebéd

14³⁰ – 17⁰⁰

7. A járványügy és a média – Kerekasztal megbeszélés

Moderátor: dr. Vass Ádám főosztályvezető, OTH

Részvevők: dr. Eke Károly sajtófőnök, Egészségügyi Minisztérium
dr. Halák László MÚOSZ Etikai Bizottság elnöke
Nógrádi Tóth Erzsébet MÚOSZ Egészségügyi Szakosztály elnöke
dr. Hegedűs György jogtanácsos, OEK

Az ÁNTSZ megyei intézetei részéről:

dr. Fekete Zsuzsa osztályvezető főorvos
dr. Lencsés Katalin osztályvezető főorvos
dr. Széles Klára osztályvezető főorvos

8. Kiállítók rövid bemutatkozása, ismertetője

Délután - este konzultáció a fertőzőbeteg jelentési rendszer számítógépes programjáról

Június 1. (péntek)

9⁰⁰ – 12³⁰

Nem fertőző betegségek epidemiológiája

1. **Tájékoztató a Népegészségügyi program keretében tervezett célzott lakossági onkológiai szűrővizsgálatokról** – dr. Kovács Attila helyettes országos tisztifőorvos, OTH
2. **A halottvizsgálati bizonyítványok VI. példányának feldolgozásának szempontjai** – dr. Páldy Anna osztályvezető főorvos, OKK-OKI
3. **A halálozási adatok feldolgozásának módszere, elméleti alapok, gyakorlati bemutatás, számítógépes demonstráció** – dr. Páldy Anna osztályvezető főorvos, Zsámbokiné Bakacs Márta, OKK-OKI

Kérdések, hozzászólások

4. Munkaértekezlet zárása

dr. Melles Márta mb. főigazgató főorvos, OEK

Ebéd

TÁJÉKOZTATÁS SZAKMAI RENDEZVÉNYRŐL

A "Johan Béla" Országos Epidemiológiai Központ
2001. június 5-én (kedd) 14 órakor
tudományos ülést tart.

Helye: "A" épület nagyterem

Üléselnök: Dr. Minárovits János főorvos
Mikrobiológiai kutatócsoport vezetője

Salamon Dániel, Takács Mária, Hans Helmut Niler, Hans Wolf, Berencsi György, Sanna Myöhanen, Újvári Dorina, Jörg Uhlig, Minárovits János: **Nukleoprotein komplexek és DNS metiláció vizsgálata Epstein-Barr vírus látens genomjaiban.**

A HAZAI JÁRVÁNYÜGYI HELYZET ÁLTALÁNOS JELLEMZÉSE

A **2001. május 7–13. közötti** időszakban csaknem valamennyi fertőző betegségből több esetet regisztráltak, mint az előző, mindössze három munkanapból álló héten, ennek következtében nem célszerű a 18–19. heti adatok összevetése. A járványügyi helyzet jellemzése elsősorban az 1-19. heti adatok alapján az alábbiakban foglalható össze:

Az **enterális úton terjedő fertőző betegségek** járványügyi helyzete – az év eleje óta összegzett bejelentéseket tekintve – igen kedvezően alakult: Az 1998 előtt is jelentendő betegségek esetszáma csak fele-harmada volt az 1995-99. évek 1-19. hetét jellemző középértéknek, az 1998 óta jelentendővé vált megbetegedések előfordulása – a yersiniosist kivéve - alatta maradt az előző év azonos időszakában regisztráltak.

Az év eleje óta regisztrált **hepatitis infectiosa** bejelentések száma a 40%-át sem érte el az 1995-99. évek szummációs mediánnak. Ezen a héten csak hét területen észleltek megbetegedést.

A **légúti terjedésű fertőző betegségek** csoportjában a **scarlatina** epidemiológiai helyzete kedvezőbb, a **varicella** és **mononucleosis infectiosa** helyzete kedvezőtlenebb volt, mint az előző év 1-19. hetében. A védőoltással megelőzhető, cseppfertőzéssel terjedő betegségek közül **morbillit** és **rubeolát** az év eleje óta hasonló számban regisztráltak, mint az előző évben, a **mumpsz** bejelentések száma viszont csak a 70%-át tette ki az előző évinek.

Az **idegrendszeri fertőző betegségek** közül – az 1-19. hetet tekintve – a **gennyes meningitis** bejelentések száma az előző év hasonló időszakában nyilvántartottak a háromnegyedét sem érte el. A vírusok okozta idegrendszeri fertőző megbetegedések száma meghaladta az 1995-99. évek mediánját.

Az **egyéb zoonózisok** körében a **Lyme-kór** és a **leptospirosis** kiemelendők, ugyanis az év eleje óta nyilvántartásba vett esetek száma jóval meghaladta az előző év azonos időszakában regisztráltakat.

19/2001.sz. heti jelentés (weekly report)

(2001.05.07 - 2001.05.13.)

Terület Territory	Salmonel- losis	Dysentheria	Campylo- bacteriosis	Enteritis infectiosa	Hepatitis infectiosa	Scarlatina	Parotitis epidemica	Varicella	Mononucl. infectiosa	Meningitis purulenta
Budapest	15	-	26	79	2	26	1	241	3	2
Baranya	4	3	14	13	-	10	1	52	5	-
Bács-Kiskun	25	-	8	25	-	7	-	82	-	-
Békés	7	5	8	50	2	4	-	90	1	-
Borsod-Abaúj-Zemplén	3	1	3	27	1	2	-	86	-	2
Csongrád	13	-	10	41	-	4	-	81	3	-
Fejér	6	-	3	26	1	6	-	66	-	-
Győr-Moson-Sopron	2	-	6	42	-	4	-	53	1	1
Hajdú-Bihar	7	-	7	9	1	1	-	14	-	-
Heves	3	-	1	46	-	1	-	100	1	-
Jász-Nagykun-Szolnok	3	-	-	65	-	1	-	62	2	1
Komárom-Esztergom	3	-	1	16	1	4	-	28	-	-
Nógrád	11	-	4	28	-	1	-	62	-	-
Pest	5	2	11	52	-	13	-	95	3	-
Somogy	2	-	1	39	-	12	-	83	2	-
Szabolcs-Szatmár-Bereg	5	-	4	8	-	2	-	47	1	-
Tolna	1	-	8	15	-	-	2	40	1	-
Vas	-	-	3	15	-	5	-	47	3	-
Veszprém	5	-	7	97	-	20	1	111	3	1
Zala	3	-	6	30	2	7	-	52	-	-
Összesen (total)	123	11	131	723	10	130	5	1 492	29	7
Előző hét (previous week)	76	2	92	410	10	65	2	599	24	3

(+) előzetes, részben tisztított adatok (preliminary, partly corrected figures)

Bejelentett fertőző megbetegedések Magyarországon (+)
Notified cases of communicable diseases in Hungary (+)

19/2001.sz. heti jelentés (weekly report)

(2001.05.07 - 2001.05.13.)

Betegség Disease	a 19. héten (week)			az 1 - 19. héten (week)		
	2001.05.07- 2001.05.13.	2000.05.08- 2000.05.14.	Medián 1995- 1999	2001.	2000.	Medián 1995- 1999
Typhus abdominalis	-	-	-	-	-	-
Paratyphus	-	-	-	-	-	-
Salmonellosis	123	153	338	1 543	1 729	4 335
Dysentheria	11	5	18	91	157	351
Dyspepsia coli	3	2	2	39	40	62
Egyéb E. coli enteritis	2	1	°	39	40	°
Campylobacteriosis	131	126	°	1 863	1 945	°
Yersiniosis	-	2	°	57	24	°
Enteritis infectiosa	723	803	°	11 307	13 329	°
Hepatitis infectiosa	10	21	40	275	459	706
AIDS	-	1	-	5	3	13
Poliomyelitis	-	-	-	-	-	-
Acut flaccid paralysis	-	1	°	3	6	°
Diphtheria	-	-	-	-	-	-
Pertussis	-	-	-	-	-	-
Scarlatina	130	108	160	1 938	2 620	2 554
Morbilli	-	-	1	6	4	10
Rubeola	4	1	7	51	55	102
Parotitis epidemica	5	2	6	95	136	144
Varicella	1 492	905	°	22 522	21 988	°
Mononucleosis inf.	29	33	21	531	509	329
Legionellosis	-	-	°	33	2	°
Meningitis purulenta	7	8	°	124	178	°
Meningitis serosa	1	1	2	37	50	33
Encephalitis infectiosa	1	-	2	32	27	19
Lyme-kór	16	20	°	121	87	°
Listeriosis	-	-	°	2	-	°
Brucellosis	-	-	-	1	-	1
Leptospirosis	2	-	-	35	28	8
Tularemia	-	1	1	15	54	45
Tetanus	-	-	-	-	6	3
Virusos haemorrh. láz	-	-	°	2	4	°
Malaria*	-	-	-	4	4	2
Toxoplasmosis	2	6	6	85	100	132
Oedema malignum	-	1	°	15	14	°

(+) előzetes, részben tisztított adatok (preliminary, partly corrected figures)

(*) importált esetek (imported cases)

(°) nincs adat (no data available)

A statisztika készítés ideje: 2001.05.15

***Az Epidemiológiai Információs Hetilap (Epinfo) a
Johan Béla Országos Epidemiológiai Központ (OEK) kiadványa.***

A kiadványban szereplő közlemények szakmai egyeztetést követően jelennek meg, ennek megfelelően az országos jellegű összeállítások, illetve a szerkesztőségi megjegyzésben foglaltak az Országos Epidemiológiai Központ és az országos tisztifőorvos szakmai véleményét és javasolt gyakorlatát tartalmazzák.

A kiadványt a Johan Béla Országos Közegészségügyi Intézet és a Centers for Disease Control and Prevention (CDC) a Magyar-Amerikai Közös Alapnál elnyert pályázat által biztosított együttműködés révén fejlesztették ki.

Az Epinfo minden héten pénteken kerül postázásra.

A kiadvánnyal kapcsolatos észrevételekkel, közlési szándékkal szíveskedjék az **Epinfo** főszerkesztőjéhez fordulni:

Johan Béla Országos Epidemiológiai Központ
1966 Budapest, Pf. 64., Telefon: 215-8027, 476-1383, 476-1224
Telefax: 476-1223

A heti kiadványban szereplő anyagok szabadon másolhatók és felhasználhatók, azonban a kiadvány forrásként való használatánál arra hivatkozni kell.

mb. Országos Tisztifőorvos
Dr. Pintér Alán

Epinfo szerkesztősége

Alapító főszerkesztő:

Dr. Straub Ilona

Főszerkesztő: Dr. Melles Márta

Szerkesztők:

Dr. Csohán Ágnes

Dr. Krisztalovics Katalin

Dr. Böröcz Karolina

Technikai szerkesztők:

Lendvai Gyuláné

Kissné Sponga Zsuzsa

Nyomda vezetője:

Vizinger Ferenc

ISSN 1419-757X